

նիստ քաղաք նորին զմեծն Իկոնիոն՝ յարձակմամբ առեալ, խոնարհեցոյց գտուլտանն տալ ծանր ծանր տուգանս եւ պատանդս²¹։ Եւ այնպէս երաց ճանապարհ ընդ գաւառս նորա՝ ի հիւսիսոյ ընդ հարաւ արեւելից, եւ ժամանեաց ՚ի սահմանագլուխ երկրին Լեւոնի՝ ի հիւսիսի արեւմտից, առ որ եւ երիցս ասի գրեալ նորա յուղոջն, այլ ոչ հասեալ թղթոցն եւ թղթաբերին առ Հայս, որպէս թուի վասն ունելոյ Թուրքաց եւ Թուրքմանաց զանցս ճանապարհացն, եւ խափանելոյ զհաղորդակցութիւն բանակին Գերմանացոց ընդ քրիստոնէից։ որով արդարեւ ոչ սակաւ վտանգ էհասնոցա՝ ՚ի տառապանաց անծանօթ եւ անվարուն վայրացն, եւ ՚ի պակասութենէ պարենի՝ որ առաւել քան գտուր թշնամեացն նախճիրս գործէր, եւ ծախէր զբազմութիւն գնդից խաչակիր բանակին։

Բ. Մահ սորա, եւ խորհուրդ թագաւորութեան Լեւոնի

Ոչինչ ընդհատ ՚ի նոցանէ՝ խափան եղեն եւ խորանաբնակ Թուրքմանքն՝ դեսպանացն Հայոց, որք ՚ի Պարոնէն եւ ՚ի կաթողիկոսէն առ կայսր առաքեալք լինէին. քանզի ՚ի լսել Լեւոնի զհամբաւ մերձենալոյ փրկութիւնաբեր բանակին՝ փութացոյց զազնուագոյնն եւ զաջողագոյն անձն եկեղեցական դասուն՝ զՆերսէս Լամբրունեցի, առաքել առ կաթողիկոսն ՚ի Հռոմկլայ, որպէս զի ընկալեալ եւ ՚ի նմանէ զիր եւ հրահանգս, եւ զնա ինքն

²¹ Գեղեցիկ համառօտէ Ս. Լամբրունեցին զուղեւորութիւն կայսերն. «Եկն եւ թագաւորն Ալամանաց Փիլտրիք, որ էր ինքնակալ Հռոմայ, եւ մեծ քան զամենայն թագաւորս. եւ սա ոչ ծովով՝ այլ ընդ ցամաքն արար ճանապարհ. անթիւ զօրօք եմուտ յՈւնկոս, եւ եկեալ ձմերեաց ՚ի Մակեդոնիա, ՚ի Փիլիպուպոլիս. եւ ՚ի տօնի պասեքին անց ընդ ծովն Աւետեաց?, եւ ծանր տարմամբ հերձեալ զբանակս անթիւս խորանաբնակ Թուրքմանացն, էջ զօրօքն հուպ քաղաքին Սէլէֆի Սաւրացոց»։ Պարահայեաց աչքն սրբենիք՝ որ յուսով խայտային ՚ի գրելն զայսոսիկ, յետ ութ ամաց՝ մերձ ՚ի փակելն առ լոյս արեգականս, յարտասուս լուծեալ՝ զայս կնքեցին յետին տողս սրտակաթս. «Վարեցաք զաշխարհս՝ ՚ի ժամանակիս՝ յորում էանց սորին վայելչութիւն. քանզի ակներեւ աչաց մերոց սուրբ եւ աստուածակոխ քաղաքն Երուսաղէմ՝ յափշտակեցաւ ՚ի սպասաւորութենէ քրիստոնէից՝ սրով Իսմայէլացոցն, ՚ի ՈԼԶ Թուին Հայոց. ՚ի վերայ որոյ՝ բազում արեանց հեղմունք... Լատինացոց բազմացեղ ազգաց, որք դաս դաս առագաստեալ նաւուք եւ քաջապինդ հաւատով եւ սրտաջան արութեամբ՝ հասին ՚ի Պաղեստին. եւ անդ դիակնացեալք շուրջ զքաղաքաւն, ըստ Երգոյն, եւ ոչ ոք էր որ թաղէր. եւ մեք մնացաք նախատինս դրացեաց մերոց»։ Այլ, բա բէ, յարէ անընդմէջ ՚ի սոյն բանս՝ զազդեցեալն ՚ի թերաքամեալ աչկունսն՝ նոր իմն նշոյլ լուսոյ ընտանի ճրագի. «Մինչեւ ՚ի լրումն թուիս ՈԽԷ, յորում ամի վերապատուեցաւ թագաւոր Հայոց Լեւոն՝ որ յԹորինեանց, բարեպաշտ եւ յաղթող Աստուծով»։